

**МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ ПОГЛЯДИ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
У ДРОГОБИЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Сторонська Н. З., Душний А. І., Салій В. С.

ВСТУП

На зламі XX – XXI століть в Україні потужним осередком популяризації інструментального мистецтва й науки виступає Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, зокрема – кафедра музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки (завідувач – кандидат педагогічних наук, професор Андрій Душний) факультету початкової освіти та мистецтва. Здобутки музичного мистецтва, напрацьовані представниками регіону обумовлюють його розуміння як школи, а відтак, трактування Дрогобицької музичної школи як певного самостійного явища.

Специфіка дрогобицької музичної школи як своєрідного феномену українського академічного мистецтва активно досліджується в реаліях сьогодення (А. Боженський, А. Душний, Р. Дидик, Л. Мартинів, Г. Савчин, Н. Сторонська, В. Шафета, та ін.). Дрогобицька музична школа позиціонується як регіональна виконавська, педагогічна, наукова, що підтверджується активністю мистецьких процесів, формуванням і збагаченням наукових, педагогічних, виконавських традицій тощо.

Нами здійснено систематизацію та класифікацію наукових напрацювань, які увійшли до концепції дослідження музичної регіоналістики і практичного використання музичних творів, шляхом популяризації через виконавську діяльність та видання нотних збірників, навчальних та навчально-методичних посібників сучасних авторських творів та взірців української музичної культури композиторів регіону, імена та творчість яких була під забороною, або у забутті в тоталітарні часи радянського терору.

Реалізації вищезазначених тенденцій сприяє створена в регіоні якісна багатоступенева фахова підготовка, розбудова такої системи разом із тісною й результативною взаємодією усіх мистецьких ланок, головною метою якої є формування і систематизація багажу методико-педагогічних напрацювань. Дидактичні збірки, навчальні посібники і підручники, методичні рекомендації, наукові розробки з виконавсько-інтерпретаційних та методичних проблем, створені представниками

школи, набувають пріоритетного значення в межах регіону з подальшим виходом на національний та міжнародний рівень.

Дрогобицька музична школа виховала потужну плеяду професійних музикантів (лауреати конкурсів різного рівня, керівники мистецьких закладів і колективів, педагоги, науковці та громадські діячі). Мистецькі досягнення представників дрогобицької музичної школи, як феномену, переконливо засвідчують неповторність, оригінальність і прогресивність наших традицій, їх значення і перспективність у напрямках реалізації потенціалу виконавської майстерності, розробки новітніх наукових та методичних напрацювань, навчального та концертного репертуару, спадкоємність традицій авторської школи у діяльності її послідовників як на теренах України, так і за кордоном.

1. Рефлексії музичної науки: досягнення та перспективи

Багатоступенева система професійної підготовки музиканта-педагога припускає розширення акмеологічного підходу в рамках викладання фахових дисциплін. Як зазначає А. Козир¹, цей підхід дозволяє створити оптимальні умови для формування професійної майстерності майбутніх фахівців, а саме: сприяє самореалізації особистості; професійному саморозвитку та самопізнанню; розвитку творчості. У контексті акмеологічного підходу до якісної оцінки праці провідними стають поняття майстерність, професіоналізм. Отже, будь-яка школа існує та актуалізується лише завдяки відповідного рівню діяльності її представників.

Проте, В. Заць пише: «в умовах науково-технічного прогресу виконавська школа повинна бути озброєна передовою методологією і мати професійну мобільність, які формуються і забезпечуються за рахунок активізації науковців щодо осмислення набутого досвіду і знань, професійних проблем, першоджерел музичної педагогіки з метою накопичення науково-теоретичного базису та становлення фахової освіти на наукову основу»². Тому, поряд із акцентом на виконавство (мистецький профіль), вагомим внеском у становлення та розвиток музичної школи Дрогобича був і залишається науковий вектор. Органічна єдність наукового і навчального процесів, їх цілеспрямованість на виробництво знань про знання дозволяють розглядати таку діяльність як метамодель інтеграції науки та освіти.

¹ Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Г. М. Падалки. Колективна монографія / [під наук. ред. А. В. Козир]. Київ: НПУ ім. М. Драгоманова, 2010. С. 54.

² Заць В. Наукова школа: визначення поняття. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: тези І-ї Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (ДДПУ ім. І. Франка, 21–22 листопада 2013)* / [ред.-упоряд. В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Посвіт, 2013. С. 89–91.

У світлі зазначеного, вважаємо за доцільне детальніше представити наукові досягнення, здобуті педагогами-музикантами. Традиції невіддільності навчальної і наукової діяльності були закладені від початку існування мистецького закладу. Наказом по Міністерству освіти УРСР від 1 лютого 1960 р. № 19 у Дрогобицькому державному педагогічному інституті (з 1998 року – Університеті) було затверджено Кафедру музики і співів (як самостійну структуру серед 11 кафедр закладу). Вона виникла з метою підвищення фахового рівня підготовки педагогів до викладання музичних дисциплін у загальноосвітній школі (на філологічному факультеті та на факультеті підготовки вчителів). Згодом було створено Музично-педагогічний факультету, а після, у 1966 році, виокремлено в складі факультету кафедри Теорії, історії музики та гри на музичних інструментах і Методики музичного виховання, співів та хорового диригування.

З 2001 року на факультеті почало діяти три кафедри: кафедра методики музичного виховання та диригування; кафедра народних музичних інструментів та вокалу; кафедра музикознавства та фортепіано. З часом, факультет виокремився в Інститут музичного мистецтва у складі ДДПУ ім. І. Франка, а в 2022 році, у зв'язку з реорганізацією, відбулось об'єднання, в результаті чого було створено новий факультет – початкової освіти та мистецтва.

Про наукові здобутки професорсько-викладацького складу з моменту заснування музичної кафедри і до початку 2000-х років здійснено ґрунтовне дослідження Н. Сторонською «Діяльність Дрогобицької музичної школи в контексті українського академічного мистецтва (на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка)»³. Наша мета – проаналізувати сфери наукових пошуків та їх реалізацію в часі мленіуму.

О. Фрайт у 2000 році видано монографію «Музично-вербальна еміненність: виміри та парадигми»⁴, а також захищено кандидатську дисертацію на тему «Особливості втілення принципу програмності в українській фортепіанній музиці» (2001). Дослідниця уніфікувала наукові положення та обґрунтований фактологічний базис сучасної мистецтвознавчої науки як мистецько-культурного феномену кризь

³ Сторонська Н. Діяльність Дрогобицької музичної школи в контексті українського академічного мистецтва (на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка): дис. ... канд. мист.: спец. 17.00.03. «Музичне мистецтво». Суми, 2021. 345 с.

⁴ Фрайт О. Музично-вербальна еміненність: виміри та парадигми» [монографія]. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2020. 489 с. Бібліогр.: с. 456-479. 300 прим. ISBN 978-966-384-422-0

призму національної гетерофонії знаків та сенсів у розширенні іманентних кордонів мистецтва.

У 2009 році Ю. Медведик захищає докторську дисертацію на тему: «Українська духовно-пісенна творчість XVII-XVIII ст.: джерела, текстологія та жанрова стилістика» (захист кандидатської дисертації: «"Богогласник" у контексті української духовної спадщини XVII – XVIII ст. (музично-джерелознавчий аспект)» відбувся у 1994 році). Науковець акумулює дослідницький феномен у національному та європейському соціокультурному просторі на засадаї музикології в контексті українського духовного надбання.

Варто звернутися до певної хронології наукового диспуту низки дисертаційних досліджень представників кафедри, які стали фундаментом для втілення авторських методик у навчальний процес та нові наукові розвідки: А. Душний «Методика активізації творчої діяльності студентів педагогічних університетів у процесі музично-інструментальної підготовки» (2006); В. Салій «Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні)» (2010) із виданням монографії у 2013 році⁵; С. Дицьо (Кишакевич) «Методика реалізації особистісно-орієнтованих технологій музичного навчання учнів початкової школи на основі народнопедагогічних традицій» (2012); О. Бобечко «Бандурне мистецтво XX століття в контексті процесів фемінізації» (2014); Ю. Чумак «Творчість Віктора Власова в контексті української баянно-акордеонної музики» (2014); Р. Михаць «Український театральний рух східної Галичини в контексті формування національної ідентичності дітей та молоді (друга половина XIX – 30-ті рр. XX ст.)» (2018).

У дисертації А. Душного «Методика активізації творчої діяльності студентів педагогічних університетів у процесі музично-інструментальної підготовки» (2006) а відтак і навчально-методичному посібнику⁶, досліджується проблема удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів музики в процесі інструментальної підготовки на засадах творчої діяльності. Автором виявлено малодосліджені питання, до числа яких відноситься цілеспрямована активізація різних форм продуктивної творчої діяльності в галузі музики. Проблема залучення студентів до елементарної композиторської творчості пов'язується з необхідністю підготовки

⁵ Салій В. Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні): [монографія]. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2013. 136 с.

⁶ Душний А.І. Методика активізації творчої діяльності майбутніх учителів музики у процесі музично-інструментальної підготовки: навч.-метод. посіб. [для студентів вищих навч. закладів]. Дрогобич: Посвіт, 2008. 120 с

студентів до майбутньої художньо-виховної роботи у ЗЗСО, в якій музична творчість, у тому числі і композиторського плану, займає істотне місце.

Науковцем встановлено, що викладання музично-інструментальних дисциплін на практиці ґрунтується переважно на репродуктивних засадах. Залучення студентів до продуктивної творчості навіть в елементарних формах композиторської діяльності не практикується. Одним із результатів, стало визначення принципових засад активізації творчої діяльності студентів. До їх числа віднесено: єдність пізнавальної і творчої діяльності; самоцінність методики і її змістовно-структурна залежність від загальної системи підготовки майбутнього музиканта-педагога; соціально-педагогічна зумовленість процесу творчої активізації і спонукання студентів до самовираження; педагогічна детермінація творчих дій студентів і забезпечення їх творчої свободи; створення позитивного фону творчого процесу і стимулювання студентів до критичного осмислення результатів творчої діяльності.

Автором запропоновано методику залучення майбутніх вчителів музичного мистецтва до елементарної композиторської діяльності. Цілісність розробленої методики забезпечується різнобічним охопленням різних видів навчальної композиторської діяльності. Наслідування на стадії освоєння стилевих особливостей творчості відомих композиторів («Творче наслідування») модифікується в самостійне створення музичних зразків на другій стадії «Зумовлена творчість», де композиторська діяльність студентів стимулюється постановкою певних завдань, пов'язаних, зокрема, з їх майбутньою педагогічною роботою. Третя стадія «Вільна творчість» пропонує залучення студентів до процесу творення, вільного від будь-яких обмежень⁷. Доведено – індивідуальне навчання і забезпечення позитивної атмосфери занять є пріоритетними умовами активізації творчої діяльності студентів.

⁷ Dushniy, A., Zavialova, O. Creative learning process of a student instrumentalist: ascertaining experiment. *Culture and arts in the educational process of the modernity: collective monograph* / A. I. Dushniy, V. G. Dutchak, Yu. Medvedyk, I. O. Stashevska, etc. Lviv-Torun: Liha-Pres, 2019. Pp. 1–16. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/44/477/3923-1>

Під керівництвом професора А. Душного, протягом останніх п'яти років написали та захистили дисертаційні дослідження Р. Кундис (2019)⁸, Н. Сторонська (2021)⁹ та В. Шафета (2021)¹⁰.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження Н. Сторонської полягає в тому, що в роботі *вперше*: систематизовано типологію ознак дрогобицької музичної школи на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка; розглянуто наукові досягнення та встановлено роль провідних науковців у розвитку даної школи (І. Бермес, А. Душний, Ю. Медведик, О. Фрайт), розглянуто творчі досягнення та встановлено роль провідних вокалістів, інструменталістів, хорових диригентів у процесі становлення даної регіональної школи (М. Бурбан, П. Гушоватий, М. Копнін, Е. Мантулев, Р. Сов'як, Я. Сорокер); висвітлено концертний та дидактичний доробок композиторської діяльності а також перекладень оригінальних творів для різних складів (хорових, вокальних, інструментальних) митців дрогобицької музичної школи (А. Душного, Е. Мантулева, В. Салія, Р. Стахніва, Ю. Чумака, В. Шафети); простежено й охарактеризовано концертно-гастрольну та конкурсну діяльність солістів й колективів (Б. Базиликут, І. Кліш, М. Мазур, У. Молчко, О. Німилович, К. Сятецький, П. Турянський, Є. Шуневич, тріо «Гармоніка», хорова капела «Гаудеамус», ансамбль «Пролісок», хор «Боян Дрогобицький») в контексті розвитку сучасного академічного мистецтва.

У дисертації В. Шафети, систематизовано ансамблево-оркестрове мистецтво Львівщини за участі баяна-акордеона як пріоритетний аспект популяризації феномену музичної культури України. Запропоновано періодизацію розвитку колективного баянно-акордеонного музикування, яка складається з п'яти етапів. Визначено особливості формування засад колективного музикування за участі баяна-акордеона на Львівщині з позиції концертної практики. Базовими центрами визначено навчальні заклади Львова та Дрогобича, а також культурні установи Трускавця, Стрия та ін., в яких функціонують ансамблі та

⁸ Кундис Р. Діяльність Львівської баянної школи в контексті українського народно-інструментального мистецтва: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Суми, 2019. 21 с.

⁹ Сторонська Н. Діяльність Дрогобицької музичної школи в контексті українського академічного мистецтва (на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка): дис. ... канд. мист.: спец. 17.00.03. «Музичне мистецтво». Суми, 2021. 345 с.

¹⁰ Шафета, В. Еволюція колективного баянно-акордеонного виконавства Львівщини у контексті музичних національних традицій України ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Суми, 2021. 20 с.

оркестри різного виконавського складу. Колективи регіону класифіковано за принципом діяльності навчальних (у сфері професіоналізації народно-інструментальної освіти), професійні ансамблі та оркестри, за критерієм функціонування ансамблів фольклорного, естрадного та самодіяльного типів. Розкрито значення та вплив фестивально-конкурсного руху Львівщини на популяризацію феномену в Україні та зарубіжжі, й визнання діяльності колективів та організаторів мистецькою спільною світу.

У. Молчко захистила дисертацію «Культурно-мистецьке життя східної Галичини кінця XIX – першої половини XX століть у музично-критичній публіцистиці родини Нижанківських»¹¹. Значущість дослідження зумовлена поглибленим вивченням культурномистецького життя Східної Галичини кінця XIX – першої половини XX століть крізь публіцистичний контент періодичних видань окресленого періоду. У тогочасному медіа-просторі вирізняється багатоаспектна музично-критична діяльність членів сім'ї Нижанківських, до якої належали о. О. Нижанківський, Н. Нижанківський, М. Нижанківська. Цілісний аналіз родинної публіцистики як унікального явища, котре охоплювало кінець XIX – першу половину XX століть, не був об'єктом наукових досліджень. Вагомість вивчення масиву їх авторських дописів полягає у тому, що вони, віддзеркалюючи соціокультуротворчі процеси краю, стали літописом духовно-естетичних пошуків українського громадянства в умовах бездержав'я та сформували національну модель ціннісної парадигми та орієнтиру для сучасного суспільно-культурного простору.

Водночас, науковця видала монографію «Газетне слово отця Остапа Нижанківського»¹² Авторкою здійснено науковий аналіз публіцистики композитора, диригента, громадського діяча, отця Остапа Нижанківського. Тут вперше зібрані раритетні праці львівського митця з давньої газетної періодики, котрі є цінним внеском до історіографії української музики та відображають панораму культурно-суспільного розвитку Галичини кінця XIX – початку XX століть.

¹¹ Молчко У. Культурно-мистецьке життя Східної Галичини кінця XIX – першої половини XX століть у музично-критичній публіцистиці родини Нижанківських: дис. ... доктора філософії: спец. 034 «Культурологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки»). Івано-Франківськ, 2024. 309 с.

¹² Молчко У. «Газетне слово отця Остапа Нижанківського». Монографія. Стрий: ТзВо «Видавничий дім “Укрпол”», 2021. 328 с.

Дисертаційне дослідження О. Дмирієвої «Школа Бориса Лятошинського у культуротворчих процесах ХХ–ХХІ століття»¹³ присвячене аналізу проблем становлення та функціонування композиторської школи Бориса Лятошинського. Феномен постає своєрідною співтворчістю митців різних поколінь, у лоні якої виважаються художні принципи і моделі, базовані на творчо-пошуковому, освітньому та інноваційно-авангардному компонентах. Мистецька школа презентується як реальна форма спільної та плідної діяльності лідера та його послідовників.

О. Німілович видала монографію «Талант, офіруваний Україні: Любомир Рихтицький у дослідженнях і публіцистиці»¹⁴. Видання присвячене світлій пам'яті письменника, художника, редактора, журналіста, публіциста, видавця, кіносценариста, кіноактора, музиканта Любомира Рихтицького (1921–1983), який залишив чималу творчу спадщину, сьогодні ще маловідому в Україні, але добре знану в українській діаспорі.

Отже, науковий доробок та концепція розвитку кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки є вагомим і потужним внеском у дослідження напрямів музичної регіоналістики, а науковий вектор дрогобицької музичної школи постає одним із пріоритетних напрямів сучасної музикознавчої та культурологічної думки в Україні.

2. Популяризація інструментального мистецтва через видання творів українських композиторів та сучасної авторської музики

В сучасних умовах оновлення системи музичної освіти особлива увага приділяється фаховій підготовці викладача музичного мистецтва, розвитку його виконавської майстерності. Одним з важливих елементів якісної підготовки студента стає вдало підібраний виконавсько-педагогічний репертуар. Проблема його оновлення, як основи розвитку професійної підготовки, є досить актуальною. На противагу зростаючим стрімким темпам, неосяжним можливостям штучного інтелекту, сучасна академічна музична спільнота намагається стимулювати інтерес молодих музикантів до класичного акустичного звучання, професійного «живого» виконання, що, своєю чергою, є неможливим без оновлення та збагачення дидактичного матеріалу. Протягом останніх років чимало

¹³ Дмитрієва О. Школа Бориса Лятошинського у культуротворчих процесах ХХ–ХХІ століття: дис. ... доктора філософії: спец. 034 «Культурологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки»). Київ, 2021.

¹⁴ Талант, офіруваний Україні: Любомир Рихтицький у дослідженнях і публіцистиці / [Упор.: О. Німілович, Р. Пастух]. Дрогобич: Посвіт, 2021. 272 с.

музичних творів В. Барвінського, Д. Бортнянського, М. Гайворонського, Н. Нижанківського та ін., творчість яких замовчувалась у радянські часи, успішно досліджуються й впроваджуються в процес підготовки майбутніх фахівців¹⁵.

О. Німилевич було видано навчальний посібник «Грудин Володимир. Фортепіанні твори»¹⁶ до якого увійшли фортепіанні цикли і окремі композиції з яскравим образно-емоційним змістом як для молоді, так і для зрілих піаністів. Усі твори написані до 1940 року і збереглися у відділі музичних фондів Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, завдяки старшій дочці Миколи Лисенка – Катерині Лисенко (в заміжжі – Масляникова, 1880-1948).

«Профілі часу. Сім хоральних композицій: для органу»¹⁷ – органні твори сучасного українського композитора Володимира Губи (1938–2020), який став одним із перших композиторів-шістдесятників, хто проявив цікавість до органної музики й своєю творчістю спонукав її подальший розвиток в Україні. Запропонований цикл «Профілі часу»: сім хоральних композицій для органу з присвятами кожного твору для знакових представників української культури від XVIII до XX ст., неначе малюючи мистецькі профілі певної епохи.

Посібник «Фільц Богдана. Переливи барв. Двадцять солоспівів на вірші українських поетів: для голосу з фортепіано»¹⁸, увібрав вокальні твори створені у 1958-2019 роках на вірші: Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, М. Рильського, С. Гордінського, О. Маландія, Б. Терещенка, С. Майданської, А. Канич. Кілька композицій подаються вперше: «Липи», «Вечір», «Передосінне», «Преславна Приснодіво Богородице», «Оберіг», «Гей над горою стоїть верба», «Ой не крийся, природо, не крийся», «Вербова гілка», «Десь шляхами Вкраїни», «Зерно землі», «Скрина», «Журавлині пісні», «Ах, скільки радості, коли ти любиш землю».

Наступне видання «Тема з варіаціями C-dur для фортепіано»¹⁹ – один з перших фортепіанних творів Б. Фільц, написаний у 1956 році під час

¹⁵ Філоненко Л. Маловідомі фортепіанні твори українських композиторів та їх роль у збагаченні навчально-педагогічного репертуару. *Етнос, Культура, Нація* / [упор. В. Дротенко]. Дрогобич: НВЦ «Каменярь», 2002, С. 208–212.

¹⁶ Німилевич О. Грудин Володимир. Фортепіанні твори [Ноти]: навч. посібник / [ред.-упор., вст. ст. О. Німилевич]. Дрогобич: Посвіт, 2020. 92 с.

¹⁷ Губа Володимир. Профілі часу. Сім хоральних композицій: для органу. Навчальний посібник / [Ред.-упоряд. О. Німилевич]. Дрогобич: Посвіт, 2020. 72 с.

¹⁸ Фільц Богдана. Переливи барв. Двадцять солоспівів на вірші українських поетів: для голосу з фортепіано. Навчальний посібник / [Ред.-упоряд. О. Німилевич, Дз. Василік]. Дрогобич: Посвіт, 2020. 108 с.

¹⁹ Фільц Богдана. Тема з варіаціями C-dur для фортепіано: навч. посіб. / [ред.-упоряд. О. Німилевич]. Дрогобич: Посвіт, 2022. 24 с.

навчання у Львівській консерваторії ім. М. Лисенка під керівництвом професора С. Людкевича. Композиція публікуються вперше від часу її створення

Редакторами-упорядниками О. Мичко-Білінською та О. Німилович видано «Залеський Осип. Твори для дітей: Фортепіанні, хорові композиції, опера «Цвіркунчик», музичні вистави»²⁰, до якого ввійшли 24 фортепіанні композиції з підложеним текстом, шість для хору *a cappella*, чотири хорові твори з супроводом фортепіано, дитяча опера «Цвіркунчик» та музичні вистави «Квіти веселкових кольорів», «Казка в торбині» і «Кобзарева гостина» Осипа Залеського – українського композитора, музикознавця, педагога, яскравого представника української діаспори США. Це твори для дітей, написані у 1955-1980 роках у діаспорі й скеровані на різнобічне музичне виховання української молоді. В Україні композиції публікуються вперше.

Упорядники О. Німилович, І. Андрусів, в рамках дослідження творчості композитора Миколи Дремлюги, видали навчальний посібник «Дремлюга Микола. Вибрані твори: для фортепіано»²¹ й презентували його у навчальних інституціях Дрогобича та Києва.

Під упорядкуванням Л. Філоненка світ побачили навчальні посібники:

- «Володимир Шлюбик. Вибрані твори для баяна (акордеона)»²² у виконавській редакції Л. Філоненка для учнів закладів початкової мистецької освіти.

- «П'єси для фортепіано композиторів України»²³, у якому вміщено фортепіанні твори українських композиторів XIX та XX сторіччя, в основі яких є танцювально-пісенний жанр традиційної культури українців. Нотний матеріал стане добрим дидактичним напрацюванням у навчанні майбутніх вчителів музичного мистецтва, а також збагатить навчально-педагогічний репертуар яскравими зразками українського фольклору.

Упорядкування нотного надбання для фортепіано ми спостерігаємо в У. Молчко. Серед видань: «Прелюди»²⁴ та «Марш на тему "Їхав стрілець

²⁰ Залеський Осип. Твори для дітей: Фортепіанні, хорові композиції, опера «Цвіркунчик», музичні вистави. Навчальний посібник / [Ред.-упоряд.: О. Мичко-Білінська, О. Німилович]. Дрогобич: Посвіт, 2020. 140 с.

²¹ Дремлюга Микола. Вибрані твори для фортепіано: навч. посіб. / [Упоряд.: О. Німилович, І. Андрусів]. Дрогобич: Посвіт, 2024. 58 с.

²² Володимир Шлюбик. Вибрані твори для баяна (акордеона) / [Ред.-упоряд., вст. стаття Л. Філоненко]. Дрогобич: Посвіт, 2020. 44 с.

²³ П'єси для фортепіано композиторів України: навч. посіб. / [Упоряд. Л. Філоненко]. Дрогобич: Посвіт, 2022. 36 с.

²⁴ Микола Фоменко. Прелюди: навчальний посібник / [ред.-упоряд. та автор вступ. стат. У. Молчко]. Дрогобич: Посвіт. 2021. 32 с.

на війноньку” для фортепіано в чотири руки»²⁵ для фортепіано композитора української діаспори зі США, педагога, піаніста, публіциста Миколи Фоменка; «П’ять романсів на вірші українських поетів»²⁶ – представлені вокальні твори композитора української діаспори з Німеччини Остапа Бобикевича; «Сонатина»²⁷ – фортепіанний твір композитора української діаспори з Канади, педагога, піаніста Юрія Фіали. Окреслені інспірації подаються у музичній редакції У. Молчко. У вступній статті упорядника подає музично-теоретичний аналіз творів та методичні рекомендації щодо проблем виконавської інтерпретації.

Під упорядкуванням Р. Михася вийшов посібник «З Україною в серці»²⁸. До пропонованого видання увійшли відомі українські народні пісні (історичні, чумацькі, ліричні, жартівливі) для сопрано, мецо-сопрано, тенора, баса та чоловічого квартету в супроводі естрадного оркестру. Автор оригінальних оркеструвань – заслужений діяч мистецтв України, диригент-практик, аранжувальник Микола Михась. Наступне упорядкування – «Єрмакова А. «Екранні фантазії»²⁹ це 15 відомих з медіа-простору мелодій в аранжуванні для флейти у супроводі фортепіано.

Завдячуючи редакторам-упорядникам А. Душному та В. Шафеті побачили світ навчальні посібники:

– «Багдасарян Р. Педагогічний репертуар баяніста»³⁰, укладений відповідно до робочих програм навчальних дисциплін «Спеціальний інструмент баян, акордеон» та «Методика творчої діяльності викладача музичного мистецтва» спеціальності 025 Музичне мистецтво для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти. Збірник містить оригінальні твори для баяна («Токата», «Тарантела», Парафраз на тему дитячої пісні «Ходить гарбуз по городу» та ін.) представника молодшої генерації Львівської школи Разміка Багдасаряна, які скомпоновані митцем упродовж останніх років та апробовані на різних мистецьких форумах України;

²⁵ Микола Фоменко. Марш на тему «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіано в чотири руки: навчальний посібник / упоряд. та автор вступ. статті У. Молчко]. Дрогобич: Посвіт. 2023. 16 с.

²⁶ Остап Бобикевич. П’ять романсів на вірші українських поетів: навч. посіб. / [упор. та автор вступ. статті У. Молчко]. Дрогобич: Посвіт. 2022. 32 с.

²⁷ Юрій Фіала. Сонатина. тв.1. / Юрій Фіала. Дрогобич: Посвіт. 2024. 16 с.

²⁸ Микола Михась. З Україною в серці. Українські народні пісні в супроводі естрадного оркестру: навч.-метод. посіб. / [упор. Р. Михась]. Дрогобич: Швидкодрук. Вип. 2. 27 с

²⁹ Єрмакова А. «Екранні фантазії»: перекладені твори для флейти у супроводі фортепіано: навч. посіб. / [упор. Р. Михась]. Дрогобич: ВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2024. 80 с.

³⁰ Багдасарян Р. Педагогічний репертуар баяніста (із серії «Творчість композиторів Львівської баянної школи»): навч. посіб. / [ред.-упоряд. А. Душний, В. Шафета]. Дрогобич: Посвіт, 2024. 32 с.

– «Максимов С. Педагогічний репертуар для оркестру (ансамблю) народних інструментів»³¹, підготовлений відповідно до робочих програм навчальних дисциплін «Ансамбль баян, акордеон» та «Методика творчої діяльності викладача музичного мистецтва» спеціальності 025 Музичне мистецтво для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджених вченою радою ДДПУ ім. І. Франка. У посібнику подаються перекладення та аранжування для оркестру баяністів-акордеоністів (Дж. Вінсон «Michael Jackson hit mix», М. Glacchino «Spider-men no way home» та Music from «Incredibles 2») заслуженого артиста естрадного мистецтва України, викладача-методиста, керівника оркестру баяністів– акордеоністів Дрогобицького музичного коледжу ім. В. Барвінського Сергія Максимова в контексті науково-мистецького проекту «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва».

Значна кількість творів для дітей написана В. Салієм: «Дитячий альбом баяніста (акордеоніста)» (2011)³²; «Педагогічний репертуар для дуету інструменталістів» (2015) (спільно з О. Бобечко); «Дитячий альбом баяніста (акордеоніста) № 2» (2017); «Мініатюри для кларнета у супроводі фортепіано» (2019) (спільно з Р. Михацем та Н. Сторонською). В. Салій постає упорядником збірок, які використовуються у музикуванні практично на всіх етапах здобуття музичної освіти: школа – коледж – ЗВО: «15 художніх етюдів для гітари» В. Гудзія, «Педагогічний репертуар для народних інструментів» Ю. Пукшина (спільно з А. Душним, В. Шафетою), «Величне слово Кобзаря, що піснею лунає» Я. Шипіти.

З метою оновлення дидактичного матеріалу для студентів на заняттях з дисципліни «Постановка голосу» В. Салієм, у співавторстві з Н. Сторонською та П. Турянським, були скомпоновано «12 художніх вокалізів у супроводі фортепіано» (2016) й «15 художніх вокалізів у супроводі фортепіано»³³ (2018) у співавторстві з Н. Сторонською.

Цикл «12 художніх вокалізів у супроводі фортепіано»³⁴ складається із мініатюр: «Міраж», «Травнева злива», «Сонце у росах», «Квітка сакури», «Подих вітру», «Едельвейс», «Полярна зірка», «Сон мольфара», «Веселка», «Володар стихій», «Шепіт зоряного неба»,

³¹ Максимов С. Педагогічний репертуар для оркестру (ансамблю) народних інструментів: навч. посіб. / [ред.-упоряд. А. Душний, В. Шафета]. Дрогобич: Посвіт, 2024. Вип. 9. 85 с.

³² Салій В. Педагогічний репертуар музиканта-інструменталіста на прикладі «Дитячого альбому баяніста (акордеоніста)»: навч.-метод. посіб. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 40 с.

³³ Салій В., Сторонська Н. 15 художніх вокалізів у супроводі фортепіано. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2018. 54 с.

³⁴ Салій В., Сторонська Н., Турянський П. 12 художніх вокалізів у супроводі фортепіано. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2016. 48 с.

«Смарагдовий бриз». Назви творів переконують, що автор вокальної партії В. Салій та автор партії фортепіано Н. Сторонська намагались передати своє захоплення і любов до рідного краю, адже, Дрогобич розташований у мальовничому передгір'ї Карпат («Сонце у росах», «Подих вітру», «Полярна зірка», «Веселка», «Шепіт зоряного неба»), а також відтворити неповторний галицький колорит, який нероздільно пов'язаний з легендами, фольклорними звичаями і традиціями («Едельвейс», «Сон мольфара», «Володар стихій»). Вагома роль у цьому циклі відведена фортепіанному супроводу, оскільки саме завдяки акомпанементу, котрий органічно підкреслює й доповнює мелодичну лінію за допомогою різноманітних регістрів та технічних прийомів, вдається відтворити образи, які закодовано у художніх вокалізах.

Цікавим, на наш погляд, є посібник В. Салія «Весела сімка»³⁵. Його оригінальність у тому, що назва кожної п'єси відповідає тональності в якій вона написана.

Продовжити тему авторської музики варто навчальним посібником В. Салія та Н. Сторонської «Piano room. Твори для фортепіано»³⁶. Назва «*Piano room*» виникла під впливом сучасних клавішних інструментів, зокрема, *Yamaha DGX 670*, розробка яких спрямована на найвитонченіші потреби піаністів, зокрема на можливість працювати над усіма градаціями штрихів, динаміки, туше. В програмному забезпеченні цих інструментів є функція під ідентичною назвою. Саме в такій віртуальній кімнаті, під час музикування, можна застосовувати різні аудиторії – від невеличкого (глухого) навчального кабінету-студії, до акустичних концертних залів чи культових споруд. Також тут є великий вибір інструментів – усі різновиди фортепіано з можливістю застосування різних положень кришки роялю.

Електроінструменти активно увійшли в навчальний процес через обставини, спричинені карантинними обмеженнями і військовим станом. Адже, використовуючи такі інструменти можна швидко і якісно здійснювати записи, сольні партії та акомпанемент, робити аранжування, і, відповідно, мати активний зворотній зв'язок між учителем та учнем, незважаючи на різницю у часі та просторі. Цими міркуваннями і керувались автори фортепіанних творів, представлених у посібнику «*Piano room*». Перш за все, хочемо наголосити на його універсальності, оскільки дані композиції розраховані на виконання учнями чи студентами різних вікових категорій і різного рівня підготовки. Твори можна виконувати як по одному, так і komponуючи їх

³⁵ Салій В. Весела сімка. Дитячий альбом баяніста (акордеоніста): навч. посіб. Дрогобич: ВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2020. 20 с.

³⁶ Салій В., Сторонська Н. Piano room. Твори для фортепіано: навч. посіб. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. 45 с.

(в тому ж настрої, або обираючи контрастні за характером) по два, три, чи більше, створюючи невеличкі цикли.

Родзинкою цього навчального посібника є те, що кожен твір був виконаний і отримав свій власний *QR код* з посиланням на *YouTube* канал. І знову на допомогу приходять цифрові технології, які активно увійшли в наше життя, і, зокрема, в навчальний процес. Подібно до *Google класів*, в яких сьогодні зосереджено навчальний *online* процес закладів освіти усіх рівнів, у нашому *фортепіанному класі* можна не лише отримати ноти, а й одразу прослухати музичний твір для ознайомлення, переглянути тематичне відео, а також використовувати ілюстративний матеріал для подальшого його вивчення. Композиції цього посібника написані у простих дво– і три-частинних формах, кожна з них має певну програмність, що відображається у назвах, а також у позначеннях, які вказують на характер виконуваного твору.

ВИСНОВКИ

Наукове напрацювання та навчальне забезпечення кафедри музично-теоретичних дисциплін а інструментальної підготовки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка постає розробленою концепцією музикознавчої регіоналістики.

Дослідницький спект діяльності активно апробується на лекційних курсах, під час написання магістерських робіт, посібникової та довідникової літератури, презентується на наукових платформах національного та міжнародного рівня.

Композиторське напрацювання М. Дремлюги, В. Губи, Б. Фільца, О. Зелеського, М. Фоменка, Ю. Фіали, О. Бобикевича, В. Шлюбика, В. Салія та ін. в упорядкуванні представників кафедри, доповнило репертуарну палітру студентів початкової мистецької освіти, музичних коледжів та коледжів культури і мистецтв. Твори В. Салія та Н. Сторонської з авторського збірника фортепіанної музики «*Piano room*» активно впроваджуються у виконавську практику юні музиканти регіональних музичних шкіл, шкіл мистецтв, ліцеїв та коледжів.

Отже, до характерних ознак дрогобицької музичної школи як регіонального мистецького явища віднесено: кількісний та якісний рівень освітніх та мистецьких напрацювань локального спрямування; спадкоємність у формуванні традицій; наявність мережі осередків інструментального академічного мистецтва та відповідної системи яскравих індивідуальних шкіл зі спадкоємністю провідного досвіду фундаторів; комплексність реалізації; кількість, вагомість, стабільність здобутків та результативність на регіональному, національному та міжнародному рівнях; перспективність подальшого розвитку.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні акумульовано науковий дискурс та репертуарне напрацювання Дрогобицької музичної школи на прикладі кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Науковий акцент здійснено на дисертаційних дослідженнях О. Фрайт, Ю. Медведика, А. Душного, В. Салія, О. Бобечко, С. Дицьо, Ю. Чумака, Н. Сторонської, В. Шафети, У. Молчко та О. Дмитрієвої. Їхній знаковий резонанс у сучасному мистецькому соціумі з координований на нові дослідницькі догми окреслених музикознавчих напрямків.

Увагу привертає праця А. Душного «Методика активізації творчої діяльності студентів педагогічних університетів у процесі музично-інструментальної підготовки», яка виокремлює три стадії активізації творчої діяльності студента в процесі інструментальної підготовки («Творче наслідування», «Зумовлена творчість», «Вільна творчість») у її ієрархію сутність.

Проаналізовано важливу нішу діяльності – упорядкування (О. Німилович, У. Молчко, Л. Філоненка, А. Душного, В. Шафети, Р. Михаця та ін.) посібникової літератури з творів українських композиторів. Серед таких, варто відзначити М. Дремлюгу, В. Губу, Б. Фільц, О. Зелеського, М. Фоменка, Ю. Фіалу, О. Бобикевича, В. Шлюбика, В. Салія та ін., чий внесок став важливим поповненням реперитарної палітри закладів мистецької освіти.

Розкрито авторську музику В. Салія для баяна-акордеона, вокалу, кларнету, бандури, фортепіано у співпрацюванні з Н. Сторонською, О. Бобечко, Р. Михацем. Здійснено аналіз авторського збірника фортепіанної музики «Piano goom» В. Салія та Н. Сторонської зі сторони сучасного художньо-образного та цифрового контенту.

Доведено значний регіональний аспект діяльності представників кафедри у соціокультурний простір сьогодення.

Література

1. Душний А., Пиц Б. Кафедра народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка: наук.-істор. довідник / [гол. ред. І. Фрайт]. Дрогобич: Посвіт, 2011. 196 с.
2. Мартинів Л. Етапи професіоналізації музичного життя Дрогобищини: дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Львів, 2019. 400 с.
3. Сторонська Н. Діяльність Дрогобицької музичної школи в контексті українського академічного мистецтва (на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного

університету імені Івана Франка): дис. ... канд. мист.: спец. 17.00.03. «Музичне мистецтво». Суми, 2021. 345 с.

4. Dushniy, A., Salii, V., Storonska, N., Ulych, H., Zaets, V. Performing musicology in the socio-cultural space of Ukraine of the XXI century: scientific and creative discourse. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(54). Pp. 137–145.

5. Dushniy A., Shafeta V., Salii V., Storonska N., Molchko U. The impact of globalization on performance musicology. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(76). Pp. 323–332.

6. Storonska N. Formation of didactic material in lessons of music theory and solfeggio using little-known works of Ukrainian composers and composers of the Ukrainian diaspora. *Aspects of modern Ukrainian musicological thought: monograph* / [edited by Prof. Zavialova O.K., compiled by Prof. Mykhailychenko O.V.]. East Finchley London, GlobeEdit. 2024. Pp. 89–116.

7. Storonska N. The vector of scientific activity of the Institute of Musical Art in Drohobych in the context of the development of Ukrainian pedagogy, art and culture. *Education for achieving sustainable development. Edited by Iryna Ostopolets and Michal Ekkert. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts. Katowice School of Technology. Monograph 35*. Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. 344 s. Pp. 182–188. ISBN 978-83-955125-9-9.

Information about the authors:

Storonska Nataliia Zenonivna,

Ph.D of Music Art, Leading Concertmaster,
Associate Professor at the Department of Music Theoretical Disciplines
and Instrumental Training
Drohobych State Pedagogical University of Ivan Franko
24, Franko str., Drohobych, 82100, Ukraine

Dushniy Andriy Ivanovych,

Ph.D. in Education, Professor,
Head of the Department of Music Theoretical Disciplines and
Instrumental Training
Drohobych State Pedagogical University of Ivan Franko
24, Franko str., Drohobych, 82100, Ukraine

Salii Volodymyr Stepanovych,

Ph.D. in Education,
Associate Professor at the Department of Music Theoretical Disciplines
and Instrumental Training
Drohobych State Pedagogical University of Ivan Franko
24, Franko str., Drohobych, 82100, Ukraine